

OKÉNKO

D O F A R N O S T I

V Y D Á V Á F A R N O S T S V . V Á C L A V A V L E T O H R A D Ě

Ročník XXIII.

květen 2014

číslo 5

První probuzení vlaštovky

Opět si oblékla
houkání sovy
a dva netopýry
Z převlékárny
toho měsíce od potopy po Betlehem
Avšak už chvění hnulo hnízdy hněte-
nými z bláta
útlými zobáčky
Chvění jako pousmání hnízd
Svítá ve vlaštovkách
na okruhu usmívajících se hnízd

Zdeněk Rotrekl

Úvodem

O Velikonocích jsme se ptali, jaké hodnoty jsou pro nás drahé a k jakým osobnostem vzhlížíme. Válka je zlá, ale strkáním hlavy pod polštář jí nezabráníme. Janu Karskému, který za války podal v Anglii a USA zprávu o Osvětimi, také nevěřil ani úctyhodný americký soudce - ty líčené hrůzy byly mimo jeho představu.

V Tibetu se za posledních 5 let upálilo na protest proti čínské okupaci 229 lidí. Obětavost Ukrajinců na Majdanu nás zahanbuje (my bychom tři měsíce v mrazu nedemonstrovali), tak jejich postoje zpochybňujeme a necháváme se ohlupovat Putinovou propagandou o ukrajinských fašistech. Na Ukrajině není víc fašistů než u nás, v Německu, Francii, Polsku nebo Rusku. Zapomněli jsme vlastní zkušenost s komunismem? Bylo by dobré, aby naši biskupové pozvali ukrajinské biskupy k nám. Proč kdekdo pomlouvá USA a EU? Mají naše děti raději studovat na Západě nebo v Rusku?

/v

STÁLE ŽÁDNÁ RODINA...

Kolik jsem já zažil setkání! Kolik debat, hádek, otázek a odpovědí! A neustávají. Třeba nedávno: je církev monarchie nebo hierarchie? A proč není demokracie? – Moji milí, monarchu nechceme! Ten sedí v paláci a úlisní poradci ho tahají za nos. Demokracii taky ne; nelze přece hlasovat, zda Bůh je či není. A co hierarchie? Tu máme, ale už dávno nám nabízí jen dětské botičky. Jenže my jsme zatím vyrostli! Takže – jakou strukturu, když ne monarchickou, demokratickou ani hierarchickou? Ještě jedna nám zbývá: ta **rodinná**. A už jsme u evangelia: Otec, Matka, děti, synové, bratři ... Bratři – tak nás nazval Ježíš Zmrtvýchvstalý. V rodinné struktuře se nepanuje, ale slouží. „Syn člověka nepřišel, aby si nechal sloužit, ale aby sám sloužil ...“ Malé děti v rodině poslouchají na slovo, ty větší chtějí vysvětlení, s dospělými se již starší (presbyteroi) radí.

A právě v půlce května se dospělí křesťané hlásí o slovo (v Olomouci). Chtějí vytvořit platformu pro setkávání s biskupy. Jednou k tomu už musí dojít! Brání se zavedenému termínu „všeobecné“ kněžstvo. Apoštol Petr ve svém prvním listu nazývá Boží lid „královské kněžstvo“! Toto kněžstvo potřebuje služebníky, nikoliv hierarchy. Vždyť Ježíš

nám slibuje, že nás jednou na věčnosti bude On sám(!) obsluhovat!

Major Terazky hledí do zrcadlovky a ptá se nevěřičně: A kde jsem já? Kardinál Ottaviani hleděl do Konstituce o Božím lidu a ptal se stejně: Kde jsem já, kde je klérus? Od té doby uběhlo už 50 let a tak je třeba si mnoho věcí vyjasnit ... o té rodině ... *Jan Rybář*

K DESÁTÉMU VÝROČÍ VSTUPU ČESKÉ REPUBLIKY DO EVROPSKÉ UNIE

řekl biskup Václav Malý: „Tento krok je civilizační volbou ke kultuře mezilidských vztahů. EU je založena na zásadách rovnosti před zákonem, ochrany menšin, slabých, dělení moci či dodržování lidských práv. Všechny tyto prvky jsou důležitými předpoklady pro soužití mezi lidmi a státy. Zapojení do rozhodování a procesů EU nemusí automaticky znamenat ztrátu vlastní identity, ta se projevuje tím, že si vážím své kultury, jazyka, dobře znám dějiny svého národa a zároveň jsem otevřený něčemu jinému co je mimo náš kulturní a duchovní prostor. Ne všechno, o čem diskutuje a schvaluje Evropský parlament mi sedí, ale na druhé straně je to možnost jak spoluovlivňovat směřování Evropské unie.“

KÁZÁNÍ FRANTIŠKA, BISKUPA ŘÍMSKÉHO

„Dnešní evangelium (J 7:1-30) mluví jasně. Ježíš se ve svých posledních dnech skrýval, protože dosud nenastala jeho hodina, věděl však, jak skončí a jaký konec to bude. Ježíše však pronásledovali od samého začátku – vzpomeňme si, jak se na počátku své kazatelské činnosti vrací do své vesnice, vchází do synagogy a káže. Po prvotním obdivu lidí hned začínou: *Přece nevíme, odkud je. Není to jeden z nás ... Z jaké moci nás tady chce učit? A kde asi tak studoval? A tady čtete o podobné diskreditaci: „O tomhle víme, odkud je. Ale až přijde Mesiáš, nebude nikdo vědět, odkud je.“ Diskreditují Pána, diskreditují proroka, aby podryli jeho autoritu.*“

Snaží se znevážit jeho důvěryhodnost, protože Ježíš vystoupil z onoho uzavřeného náboženského okruhu, z oné klece. A chtěl také po druhých lidech, aby z ní vyšli. Prorok zápasí s lidmi, kteří uvězní Ducha svatého, zdůraznil papež František. Proroky, pokračoval, čeká pronásledování, nepochopení, odsunutí na vedlejší kolej. Není pro ně místo! A tato situace, dodal papež, neskončila Ježíšovou smrtí a vzkříšením. Naopak, v církvi nadále pokračuje. Proroci jsou pronásledováni zvnějšku i zevnitř. Když čtete životopisy svatých, poznáváme, kolikerému nepochopení a pronásledování byli vystaveni, protože byli proroci.

„Také mnoho církevních myslitelů bylo pronásledováno. Myslím teď zejména na jednoho, který žil v nedávné době. Byl to člověk dobré vůle, opravdový prorok, který ve svých knihách káral církev za to, že se vzdálila z Pánovy cesty. Ihned si ho zavolali, jeho knihy se dostaly na index, musel opustit katedry a takto už dožil svůj život. Zemřel docela nedávno. Uběhl nějaký čas a dnes je z něj blahoslavený. Jak je to možné – včera heretik a dnes blahoslavený? Ti, kteří měli dříve v rukou moc, se ho snažili umlčet, protože se jim nelíbilo, co říkal. Dnes ale církev, která se díky Bohu dokáže kát, prohlašuje: *Nikoliv, tento muž je dobrý, či ještě více, má nakročeno ke svatosti. Je blahoslavený.*“

Všichni lidé, které si Duch svatý volí k tomu, aby Božímu lidu říkali pravdu, trpí pronásledováním. A Ježíš je v tom vzorem, předobrazem, pokračoval papež František. Pán na sebe vzal veškerá pronásledování svého lidu. Avšak ještě dnes jsou mnozí křesťané vystaveni pronásledování. Odvažují se dokonce říci, dodal papež, že je jich stejně nebo ještě více, než na počátku církve. Říkají totiž pravdu této světské společnosti, která plyne v poklidu a nepřeje si problémy. Hlásají Ježíše Krista.

Zprávy z Vatikánu, 4.4. 2014

OTÁZKY A ODPOVĚDI NA ANKETU

1. Vybavíte si nějaké konkrétní pocity či dojmy spojené s vyhlášením II. vatikánského koncilu?

Konkrétní dojmy a pocity jsem měl už před koncilem: pocity nové naděje a radosti při volbě kardinála Roncalliho papežem v roce 1958. Ve veliké pokoře si dal jméno nehodného vzdoropapeže Baltazara Cossy – Jan XXIII. To bylo silně zavanutí Ducha – tak jako jeho volba. Bylo zřejmé, že se konečně v církvi něco hne. A hnulo: nový papež oznámil koncil. Začaly se čerit staletí stojaté vody (Martini).

2. Svolání koncilu je spojeno s postavou Jana XXIII. V čem vidíte jeho přínos pro svolání a průběh koncilu? V čem spatřujete jeho odkaz? Je pro vás osobně v něčem inspirací?

Svolání koncilu bylo jen a jen dílo Jana XXIII., žádný „přínos“ s někým. Jan znal strnulost církve; hradby, navršené na obranu za Piů IX. a X. Jako historik, ale i jako světec, pociťoval nedostatky minulosti: dějiny církve od 3. století jako dějiny moci, násilí a pýchy. Žádné dějiny evangelia, lásky.

Přínos Jana byl ovšem významný během koncilu: svým postavením zajišťoval svobodu Ducha při hledání cesty jak dál – dle rad dobře připravených poradců – na rozdíl od předem vytyčené trasy preláty Kurie. Duch přece vane kam chce! Díky papeži byl tento koncil nejvýraznější událostí od dob Sesláni Ducha svatého. Poprvé tu byl zastoupen

celý svět. Poprvé pozorovatelé zvenčí církve. Poprvé svobodné projevy, netlumené zásahy Kurie atd. Byly vzaty v potaz výsledky dlouholeté práce teologů, do té doby umlčovaných. Tyto druhé Letnice žel mnozí nereflektují – jako kdysi ty první v Jeruzalémě – a zůstali mimo Boží příběh...

Odkaz papeže Jana: počítat s tím, že věřící dospěli a nelze s nimi jednat jako s prvňáčky. Oni jsou přece lid vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý (1 Petr 2,9). Klérus – podle Krista – má sloužit, ne si nechat sloužit nebo dokonce povýšené panovat. Jan věděl, kdy slaví jmeniny dělník dole v suterénu papežského paláce! On inspiroval ty nejlepší z biskupů ke slibu pokory a chudoby ve vatikánských katakombách. Tohle všechno je také pro mne osobně inspirací pro jednání s lidmi. Kostely se plní tam, kde lidé zažívají lásku, zájem.

3. Samotné pokračování v koncilu a jeho další průběh závisel na rozhodnutích papeže Pavla VI. Jak byste zhodnotili jeho přínos a roli v koncilním a pokoncilním vývoji církve?

Pavel VI. neměl charisma jako Jan. Byl si toho vědom a proto ta jeho opatrnost ve snaze pokračovat v linii svého předchůdce. Jeho snaha byla velká, upřímná, a proto opozice nemohla zasahovat tak rychle, jak chtěla. Jemu jsme vděční za liturgickou obnovu a odpouštíme mu, že někdy přece jen přijal rady teoretiků než praktiků.

4. Jak byste srovnali papeže Jana XXIII., Pavla VI. a Jana Pavla II. s ohledem na osobní svatost, zbožnost, integritu života, meditativní hloubku, a zároveň s ohledem na schopnost vystihnout problémy církve a napomoci jejich řešení?

Papež Jan byl světec jakých nebylo dlouho před ním. Nebylo třeba žádných zázraků na jeho přimluvu; ten největší zázrak jeho života byl koncil sám. Jan nejvíc napomohl k řešení dávných problémů církve: dal k nim impuls! Kuri se však krok za krokem podařilo zachránit a zabetonovat centralismus církve tak, že je to jako dřívě. Dál se čeká na pravou „metanoiu“.

Osobní svatost papežů je jedna věc. Pochopení situace a řešení je druhá věc. Pius IX. proklečel hodiny v modlitbách a přesto byl úplně vzdálen realitě za zdmi paláce. V bodě 5. to vysvětlím. Kdo zná dění za kulisami od doby Řehoře XVI., ví, o čem mluvím. Zdá se mi, že Kurie se snaží svatořečením některých papežů zastřít ono dění za kulisami svatými obrazy a tím potlačit případnou kritiku.

5. Neohrožuje vliv silných osobností papežů, jaké známe z celého 20. století, princip kolegiality v církvi, který II. vatikánský koncil znovu zdůraznil? Jak by se měla síla papežovy osobnosti v církvi nově projevat?

Je nad mé možnosti srovnávat osobní duchovní život papežů 20. století. Už jsem výše řekl, že je to jedna věc. Nás zajímá ta druhá: „metanoia“ církve. Je třeba modlit se v kapli, ale také jít do ulic. Kdo z papežů tam nešel, netušil, co je třeba. Úlisní dvořané mu nepomohli...

Kardinál Martini řekl před svou smrtí: Mezi biskupy vymřely osobnosti. Z téhož důvodu mohl – musel – říci před papežskou volbou kardinál Vlk, že mezi kardinály nikdo nevyčnívá. Čím to je? Je to následek toho, že Kurie už celých 35 let vybírá za biskupy hodné lidi, ale žel nikoliv silné osobnosti. S těmi má totiž „potíže“. Oni právě usilují o podíl, o svůj podíl na kolegialitě. Nechtějí být jen figurkami na šachovnici světa, kývači na dirigenci centra. Úslužnými úředníky s vyhlídkou na purpur. Vrátil jsem se k tomu v bodě 6. O kolegialitě se teoretizuje. Diecézní biskup, nástupce apoštolů, je v kanceláři úředníka Kurie pouhý petent. Síla papežovy osobnosti by se tedy mohla NOVĚ projevat jmenováním odvážných osobností za biskupy. Dát jim důvěru i část papežských pravomocí (Exodus 18,13-26). Více jsem o tom psal v Univerzu 2/2013 str. 18. Dále v brožuře „Kam jdeme?“ str. 114.

6. Co je pro vás osobně z koncilního odkazu nejdůležitější?

Podle mne je z koncilového odkazu nejdůležitější uznaní onu už zmíněnou změnu v postavení kléru. „Končí jedna velká epocha církevních dějin, klerikální církve. Její kultura byla čtyři sta let velmi plodná. Ale ta doba končí ... Berte vážně zodpovědnost laiků v církvi ... Kléru se těžko jeho pozice opouští. Kdo je privilegovaný, neuvědomuje si to. My mužští si těžko přiznáváme, že jsem ve společnosti privilegovanou polovinou.“ (Ludvík Armbruster, *Tokijské květy, Kostelní Vydří 2011*). Kléru má přijmout novou situaci. Bolí to ... Odkaz koncilu je úsilí o stálost „metanoiu“. Tam není nikdy strop. V lásce není nikdy strop. Kéž zmizí faleš, pokrytectví, strach, opatnictví, intriky, sledování vlastní kariéry, zápečnictví. Ať nastane otevřenost, svoboda projevu, transparence, pokora, radostné sebedarování. Ať vládne evangelium, nikoliv litera zákona, která zabíjí.

Jan Rybář

Kdyby zvonek konvalinky

netloukl na poplach při svém odcházení
uvěřil bych mu i když

ani mráz svou tvrdou gumou nevymaže
rozprostřený jed

Zdeněk Rotrekl

UKRADENÉ SVÁTKY

Pražské restaurace Velký pátek neřeší, hlásí zpráva ČTK. Leckoho napadne: Proč by řešily, když ho neřeší jejich klienti ... Nicméně: i za nehlubší normalizace i ty nejtupější školní jídelny nachystaly dětem nejčastěji čochu s vejcem. Nebo jiné bezmasé jídlo, jak bylo po staletí zvykem.

Ne, paní kuchařky se téměř jistě samy nepostily a už určitě se nepokoušely o náboženskou subverzi na ideologicky vycištěných normalizačních školách – pouze se chovaly, jak bylo zvykem.

O čtvrt století později naše radostná svoboda znivelizovala cyklus 365 dní v roce do jedné ploché přímky, snad s jedním dvěma hrboly kolem Vánoc a Silvestra.

Naše teta/ peče léta/ na Vánoce vánočku/ ne-reptáme/ aspoň máme/ něco pro kočku. Bolševik se léta snažil předělat křesťanské Vánoce na obyčejnou oslavu jídla a pití, a „vtipná“ píseň od Setlerů brzy dohnala. Čhtíc aby spal ... Celkový plán přesto nevyšel – síla a moc vánočního kouzla přečkala čtyřicet let pokusů o perestrojku. Co se ale nepodařilo s Vánocemi vůbec, povedlo se s Velikonocemi dokonale.

Na Velký pátek, v ten nejtajemnější den, musí zdejší křesťané do práce. Mají sice volno v lednu na Den vzniku samostatné republiky (jejíž vznik nikdo neslaví), v září na Den české státnosti (vědí všichni proč?) a v červenci dokonce dvakrát. Celý národ, pokud není na festivalu ve Varech, počátkem prázdnin oslavuje příchod byzantských mnichů Cyrila a Metoděje a o den později i upálení pražského katolického kazatele Jana z Husi. Ale o Velikonocích je volno jen na koledu. Svátek nepřipadá ani na neděli Vzkříšení, jak je zvykem takřka ve všech okolních státech, ani na Velký pátek, jak je zvykem v polovině Evropy.

My máme mrskačku čili hodovačku. V pátek se pěkně griluje uzeninka a na Vzkříšení teče slivovice proudem. Velikou noc prokalíme a vigílii drží jen ti, kterým je natolik špatně, že jim žaludek nedovolí usnout. Vítejte v Česku.

Čert vem pláč staré konzervy nad mizející tradicí. Mystika ostrého slunce, tajemství smrti a vzkříšení, kouzlo postu a tajemství ohně zažehnutého mimo kostel i samotné vigílie zůstanou dostupné jen zlomku populace. Ale podivné je, že k většině nedolehnou ani vzdálené ozvuky: počínaje zvláštním tichem světa, v němž zvony odletěly do Říma, a obyčejným zvykem si alespoň jednou za rok odříci maso konče.

Srovnávat usedlý slovanský národ s Židy v diaspoře či „obležené zemi“ je samozřejmě nemístné, ale jedna věc stojí za pozornost: páteční šabesovou hostinu drží každý pátek i zcela sekulární rodiny, jimž je jakýkoli náboženský ráz izraelské státnosti do hloubi duše protivný.

Vědí, že společný rituál je mnohem víc než jen dodržování jakýchsi divných pravidel jednoho kočovného pouštního kmene.

Ne, autor nenařká nad tím, že Praha 2014 je jiná než gotická vesnice. Ani nevolá po tom, aby národ rozličných věr, nauk, tušení i víry v Něco náhle lezl ke křížku. Ale pláče z hloubi srdce nad tím, že máme jeden den jako druhý. Zaměnitelný, bez prožitku. Že děti neznají kostelní ticho ani vůni kadidla. Že jim nikdo neumazal čelo popelem. Že jim z celého dlouhého a barevného roku zbyla jen pomlázka a Štědrý večer.

Člověk může být horlivým stoupencem čistého rozumu i volné myšlenky, vysmívat se absurditě teorie o trojjedinosti Boží a pohrdavě shlížet na každou církevní hierarchii – ale zážitek z obřadu, i když jej prožije jako divák, zůstane unikátním. I tatíček Masaryk, jenž to měl s náboženstvím všelijaké, zdůrazňoval význam skrytý v (náboženském) rituálu.

Sít supermarketů Globus láká na „české jídáše“ – ale proč jídáše? Čím se vlastně liší od jiného pečiva, proč se tak jmenují? A nakonec: proč jsou řeznictví náhle plná jehněčích, když přes rok je skupuje takřka výhradně muslimská komunita?

Více než dvě miliardy křesťanů teď slaví své největší svátky; patnáct milionu židů prožívá Pesach. Rok si rituálně dělí celý svět: ozvláštňuje dny, vzpomíná na předky, oslavuje dějiny či se pokouší o dotek transcendentna. Dokonce i Nizozemsko, které si zakládá na svém sekularismu, si nedokáže představit Velký pátek bez Matoušových pašijí. Velké orchestry v koncertních sálech, amatéři ve zkrácené verzi ve vesnickém kostele. Ne, všichni Holanďané určitě nejsou milovníci Johanna Sebastiana Bacha, ale drží tradici. Užívají si, že zrovna dnes na chvíli přestanou myslet na slevy a přistěhovaleckou politiku.

My nemáme nic. Nectíme obřady náboženské – kolik lidí skutečně prožívá pašijový týden, pár ze sta? Nectíme vpsledku ani žádné svátky národní – kdo na 28. října vyvěšuje vlajku, není u nás dobrý vlastenec, ale podezřelý „nácek“. Nesetkáváme se jako obec, nedržíme zvyky. Jediné, co máme společné, je, že se 365 dní v roce potkáváme v supermarketu.

Ona výše zmíněná ateistická koleda má jednu sloku, kterou bychom si mohli vyšít na vlajku: A když sní se/ co je v míse/ televizor pustíme/ v jizbě dusné/ všechno usne/ k blaženosti mé.

V nicotě jsme a v nicotě skončíme.

Petr Kamberský, LN 21. 4. 2014

Beskydská Madona

Ženám rozpraskala bosá chodidla
žáda nalomená břemena starostí

Muži usínali vsedě u jídla
orubání větrem prokřehlí do kosti

Psi život bez příkras
trní a hloží

Říkali Ti u nás
Matička Boží

Bohumil Pavlok

SVĚT VĚDĚL

V Praze jsme viděli výstavu
"Hold Janu Karskému".

Před 100 lety, 24. dubna, se narodil Jan Karski - který se snažil zastavit holocaust.

Podarilo se mu uprchnout z Katyně, kde sověti zavraždili desetitisíce polských důstojníků. Vstoupil do polské podzemní armády, která čítala 200 000 mužů. Polsko bylo jedinou zemí, která neměla vládu kolaborující s Hitlerem. Karski byl opakovaně „propašován“ do židovského varšavského ghetta a pak jako kurýr polské exilové vlády byl v r. 1942 poslán ke spojeneckým vládám předat zprávu o vyhlazování Židů. Snažil se přesvědčit mj. britského ministra zahraničí Edena a amerického prezidenta Roosevelta, aby podnikli kroky vedoucí ke znemožnění dalšího vyvražďování Židů ve vyhlazovacích táborech. Bohužel neuspěl, i nejvyšší americký soudce prohlásil: „Neřekl jsem, že ten mladý muž lže. Řekl jsem, že mu nemohu věřit.“

Výstavu chceme vypůjčit do Letohradu.

/v

VRACEJÍ SE POCITY STARÉ 40 LET

Alexandr Mitrofanov

Vracejí se mi pocity ze 70. a 80. let minulého století. To když člověk žil s podvědomým očekáváním, že kdykoliv může vypuknout válka. Myslím válku globální, v níž jedinec nepřežije, a když náhodou ano, pak zbytek života bude muset strávit v nuzných podmínkách a v zamořeném prostředí.

Události koncem roku 1989 přinesly naději, že tato fatální hrozba zmizí. Francis Fukuyama dokonce euforicky vyhlásil tezi o konci dějin. Míni se těch zlých, v nichž se lidé zabíjejí ve velkém a nejsou schopni vyvodit závěry z hekatomb. Ty závěry by měly znít, že mír je vždycky lepší než válka.

Fukuyama vycházel z premisy, že lidstvo se uzdravilo z nemoci zvané komunismus. A tak získá imunitu a k ničivé srážce dvou společenských systémů nedojde, protože tu bude už jenom jeden.

Od té doby vypuklo ve světě mnoho lokálních konfliktů. O hrozbě světové války se ale nikdy nemluvilo. Až teď. Z východu se šíří hrubá síla, která tentokrát není poháněna komunistickou ideologií. Je to prostší. Ruský publicista Anatolij Streljanij to přirovnal ke stavu myslí německé společnosti za Hitlera. Všeobecně sdílený pocit špatného života v zemi a svalování všech hříchů na vnější nepřátele. Tak to bylo v Německu po první světové válce, tak je to v dnešním Rusku, které si většinově myslí, že za jeho bídu může Západ, který ho porazil ve studené válce.

Recept na zlepšení je shodný. Připojit krajany v jiných zemích za použití síly, rozšířit své území dál a být mezi nemnoha vládci, kteří diktují světu svou vůli. To chápe Streljanij a já s ním souhlasím, protože stejně jako on dobře vím, co konkrétně nyní kvete v Rus-

MÁME SE BÁT?

Bohumil Doležal

Otázka se – mimo jiné - řešila v konkretizované podobě na diskusním večeru „Máme se bát Ruska?“, který 22. ledna uspořádal ve spolupráci s Občanským institutem a CEVRO institutem Klub na obranu demokracie. V diskusním panelu (zúčastnili se ho dále bývalý velvyslanec ČR v Moskvě Luboš Dobrovský, ředitel Občanského institutu Roman Joch a historik Karel Svoboda z FSV UK) jsem se ocitl v menšině. Všichni tři spolupanelisté tvrdili, že se bát nemáme, ale máme být ostražití. Cítil jsem proto povinnost hájit lidské právo bát se: nejen v tomto konkrétním případě, ale všeobecně.

Není to až tak těžké. I když cítíme potřebu to zastírat (protože bát se považujeme za nedůstojné a ve slušné společnosti se stydíme to přiznat), stejně se čas od času bojíme. Je to přirozená reakce na krajní situace. Co s tím? Navíc lidé, kteří ostentativně tvrdí, že se nebojí ani čerta, nevzbuzují moc důvěry. Čerta (nechť to čtenáři vezmou, pokud mají tu potřebu, v přeneseném slova smyslu) je třeba se bát: jinak s ním snadno vykšeftujeme svou duši, a ani si toho nevšimneme. Pak už nám nikdo nepomůže. Stává se to dnes a denně, rád bych na to upozornil zejména své kolegy v oboru publicistiky a obecněji novinářiny.

Dále: pastora Martina Niemöllera se kdysi ptali, zda se nebál Hitlera, když se mu jako představitel „Vyznavačské církve“ vzepřel –

ku. A stejně jako on – i jako Vladimír Putin – zároveň pozorují, jak je bezstarostné velké množství lidí v Evropě, jejíž role v těchto plánech je stát se obětí této síly.

Vsadím se, že by se našla spousta lidí, a to nejen v Česku, která by mi za poslední větu těžce vynadala. Že malují čerta na zeď, slyším trávu růst a tak dále. Lidových mouder se vždycky v takových situacích vyhrabe dost. V tomto komentáři není dost místa na důkladný rozbor, proč tolik lidí nechce vidět nebezpečí. Proto jen stručně.

Je to naivita. Neschopnost představit si zlo, které má parametry, s nimiž se průměrný člověk v životě nepotkal. Natož podobné zlo na nejvyšší státní úrovni. A verze vůči jinému zlu, přicházejícímu ze Západu, zejména zpoza oceánu. Jako kdyby byl možný život v bezstarostném vakuu mezi Západem a Východem. A v neposlední řadě obyčejná lidská hloupost a zloba, která se projevuje zuřivou podporou komukoli, kdo je proti poměrum, v nichž žijí a v nichž se mi nedaří. Samozřejmě kvůli tomu, že mi v tom někdo zlý brání. Mne ale nejvíce zajímá, jak se k tomuto nebezpečí postaví generace, která se formovala už po listopadu 1989 a pro niž je návrat válečnické reality v rozporu s hodnotami, ke kterým byla vychovávána. Kdyby to zítřka bouchlo, můžou lidé v mém věku odejít s pocitem, že nějaký život přece jen stačili prožít. Jak jsou na tom mladí?

a on odpověděl, že samozřejmě ano, ale ještě víc se bál Boha (zase, pokud má čtenář tu potřebu, nechť to pochopí v přeneseném smyslu slova, není to těžké). Tak odvaha často vyrůstá nad konfliktem dvou strachů.

A co to znamená, když přiznám: bojím se? Může to znamenat: bojím se o svou kůži – v krajním a čistém případě bojím se smrti. Může to jindy znamenat bojím se ne o sebe (nebo nejen o sebe), ale o své nejbližší, o rodinu. Bojím se o své přátele. Bojím se o společenství, do něhož jsem postaven. To je taky přiznání: cítím se za ně být zodpovědný.

Problém není jednoduše: bojím se, jaká hanba. Ale: bojím se na správném místě? Proto je v pořádku vzít to, že se bojím, na vědomí a zabývat se tím, zda je v tom kterém případě bát se legitimní. Racionalizovaný strach je obava – obava je taky odvozena od slova bát se.

A pokud jde o vlastní téma toho večera: debata byla velmi široká, jak to bývá, když se najednou sejde víc než sto lidí. Mluvilo se o tom, že dnešní Rusko je jiné, svobodnější než to Stalinovo či Brežněvovo. Taky se mluvilo o tom, že i Rusové mají důvod si stěžovat. Obojí je jistě pravda, jen nám to moc nepomůže. Rusko je i nyní supervelmoc, má i nyní své velmocenské ambice, které se ani trochu neshodují s našimi národními zájmy, a navíc žije u nás spousta lidí, kteří to všechno berou na lehkou váhu. Teď se prokousali k moci. Doufám, že tam nezůstanou zase pět-čtyřicet let. *Přítomnost, 31.1. 2014*

NAŠE NÁRODY JSOU NEMOCNÉ

Ruská společnost zůstala imperialistická, nepřiznala si svoje historické chyby a zločiny. Rusové, včetně pravoslavné církve, se mají za spasitele světa. V zemi je spousta pomníků Stalina, tvůrce zločineckého státu. Mnoho Rusů dodneška tvrdí, že nás v 68 roce osvobodili od Američanů. Obdivují Putina, který porušuje všechna práva a hlásá, že osvobodí Ukrajince od Američanů. Snaží se rozvrátit sousední země, aby je mohl ovládnout. Většina Rusů s dobovačnou válkou souhlasí.

My Češi jsme rozbředlí, rozmazlení bohatstvím a pohodlím. Neumíme rozpoznat lživost ruské propagandy o diverzi Ameriky. Zapomněli jsme na své zkušenosti se Sovětským svazem? Radia Hlas Ameriky a Svobodná Evropa nebyla štvavými vysílačkami, jak tvrdilo Rudé právo, četla zprávy, které jsme tam posílali. Komunisté všude hlásali mír, ale na vojně jsme se učili jen útočit, nikoliv zastavovat agresí. Nejen v Babičích komunisté postříleli vlastní funkcionáře, aby mohli popravít nevinné lidi. Američané nám v 68. roce nedodávali zbraně, jak nám líčila státní média.

Když Putin před olympiádou prohlašoval, že chrání křesťanské hodnoty - vymezoval se proti homosexuálům - nekriticky ho chválili

Foto: Eugen Kukla: Svatováclavská pouť ve Staré Boleslavi v roce 2012

i někteří naši lidé. Copak nevidí, že Putin zločinně porušuje Desatero? Zapomněli, že nechával vraždit civilní obyvatele v Čečensku, v Gruzii, své odpůrce a novináře? Nevidí, že na Ukrajině řídí další válku?

Hned v 90. letech se u nás Rusové snažili kupovat rafinérie a další velké podniky. Když před tím někteří politici a novináři varovali, V. Klaus a Vl. Dlouhý to zpochybňovali. Mlčeli k porušování lidských práv v Rusku.

I díky ruské propagandě se vymezujeme proti EU, USA a demokracii. Nechceme sami hájit spravedlnost a svobodu, jsme zbabělí, bojíme se jakékoli újmy ve svém bohatství. Neumíme rozpoznávat odkud přichází nebezpečí, kdo jsou naši nepřátelé a kdo jsou spojenci. Putin a jeho agenti to dobře vědí a manipulují s námi. Poláci stojí za svou vládou a jejím pevným postojem proti ruské agresi na Ukrajině.

Ukrajinu Stalin ve 30. letech strašně poničil hladomorem a terorem. V poslední válce padlo víc Ukrajinců než Rusů. Krym Rusové dobili až v 18. stol. Jeho obyvatelé byli vybiti ve válce, zbytek krymských Tatarů Stalin vysídlil a na jejich místo poslal ruské kolonisty. Krym nedaroval Ukrajině Chruščov, ale celé politbyro SSSR ho převedlo k Ukrajině. Do zpusošeného kraje Ukrajina vložila velké investice, vybuodovala přehradu a elektrárnu, aby měl Krym vodu a el. energii (Rusové s Krymem ani nesousedili). Tento zvelebený kraj teď Rusové ukradli.

ZÁSAH POLICIE PROTI MUSLIMŮM
25. dubna v Praze při páteční modlitbě vyvolal rozruch

Nepřiměřenost a nevhodnost zásahu policie kritizují faráři Českobratrské církve evange-

Na Ukrajině se řada lidí vzbouřila proti rozkradení země a proti prezidentovi Janukovyčovi. Menšina, jako vždy (kolik lidí v 89. mimo Prahu stálo proti starému režimu?). Dnes jsou Ukrajinci ve velice těžké situaci bez informací (nemají nezávislá média). Moskevská média chrlí svou propagandu o fašistech a banderovcích. Samozřejmě, že revoluce přitahuje horké hlavy, vlajkonosy a rváče. Ale Ukrajinci došli dál než Rusové.

Západ se snaží porozumět Putinovu myšlení, ale nemá osobní zkušenost s Ruskem. Putin je orientálním vládcem. Viděli jsme filmy o bohatství oligarchů, které si sami o sobě nechali natočit. Viděli jsme záběry o Putinovi, ve kterých se předvádí jako hrdina – tak se předváděl i Mussolini. Poláci jsou statečnější a bdělí, nezapomněli na Katyň a na proradnost a zákeřnost Stalina. Nepřeslechli, že Putin chce obnovit velkoříši Sovětského svazu.

lické Mikuláš Vymětal a Matěj Opočenský, Prof. Tomáš Halík, Zbigniew Czendlik a další.

T. Halík, který patří k našim předním religionistům, prohlásil: „Necitlivý zásah české policie proti našim bratrům a sestřím muslimům v čase modlitby byl nepochybně hřích - jako každý čin, který zraňuje, rozněcuje nenávisť a provokuje ducha pomsty. Věřím, že projevy křesťanské solidarity jsou darem milosti: ta léčí rány a přináší smíření, odpuštění a pokoj. Věřím, že odpověď křesťanů na tu smutnou událost nejen zhojí pocity křivdy, nýbrž upevní v muslimech i křesťanech vzájemnou důvěru a odhodlání dosvědčit činy, že jakákoliv nenávisť, násilí i předsudky jsou neslučitelné s vírou v milosrdného a spravedlivého Boha. Věřím, že křesťané i muslimové budou schopni jasně odmítnout především ve svých vlastních řadách všechny projevy extrémismu a neúcty k druhým, a tím nejlépe dokážou, že není třeba zásahů světské moci.“

Zásah policie naopak schvaluje kandidát do Evropského parlamentu za KDU-ČSL **Tomáš Zdechovský**: „Policie v tomto případě jednala dobře a zaslouží si za své jednání pochvalu. Projevy, které se neslučují se svobodnou společností, musí být potlačovány hned v zárodku, aby v budoucnu nezpůsobily ještě větší škodu.“ Podle Zdechovského by si muslimové měli v rámci budování dobré reputace dávat pozor na to, jaké knihy v Čechách vydávají.

/v

AKTUALITY

Kopečková pouť k sv. Janu Nepomuckému:

„Za jaké hodnoty bychom byli ochotni položit život?“
Bohoslužby na Kopečku:
čtvrtek 15.5. v 18 h.
neděle 18.5. v 9 a v 10.15 h.

Noc kostelů - 23.5.

v 17.30 h. evangel. kostele
v 19.15 h. v kostele sv. Václava.

Na Kopečku pro mládež ve 22 h.

Víkend pro rodiny - 30.5.-1.6. v Ráji.

Informace: janaskal@seznam.cz.

Koncert švýcarského smíšeného pěveckého sboru Canzonetta z města Hinwil, které je partnerským městem Jablonného n. Orlicí. 31. května v evangelickém kostele.

Česká křesťanská akademie Letohrad pořádá **přednášku – Mgr. Zdeňka Hübnera: „Pokus Evropy o kolektivní sebevraždu 1914“**. 14.6. v 19 hod. v evangelickém kostele.

Výstava „Rotnek v obrazech“ – k výročí obce Červená. 29.4.-31.5. - městské muzeum
po-pá: 8-11 11:30-15:30 h.
so: 8-11 h.

Vstup 20 Kč dospělí; 15 Kč děti a důchodci.

Přivítání klokanů - 6.6. v zámeckém parku u voliéry s papoušky.

FARNÍ RADA 9. dubna

Velikonoční obřady – připraveny.

Evangelizace do škol – velikonoční program je vítán učiteli i žáky. Je radost, když je na naše žáky slyšet chvála. V opačném případě to mrzí. Náš život má být příkladem.

Brány památek dokořán - 26.-27.5. budou naše kostely otevřeny s průvodcovskou službou.

Kopečková pouť – Vloni si řada lidí stěžovala, že se v ambitech dost lidí při bohoslužbě bavilo, takže nebylo slyšet. Letos vyvěsíme cedule s nápisem „Děkujeme, že nerušíte při bohoslužbě“.

Noc kostelů – na programu spolupracujeme s evangelíky. Pro noční program na Kopečku potřebujeme pomoc mládeže. Zájemci hlase se u paní Jany Skalické.

Víkend pro rodiny – 30.5.-1.6. v Ráji je připraven. Informace janaskal@seznam.cz.

FR příště - 14.5. v 19 hod. na faře.

zapsala: Jana Skalická

Přátelství Boha křtem přijal

27.4. Jakub Kašpar

Ke vzkříšení jsme provodili

4.4. Marii Maixnerovou 92 let
9.4. Marii Švecovou 59 let
28.4. Irenu Najmanovou 56 let

KOLOKVIUM NA CESTĚ K DIALOGU V CÍRKVI

Pořádá pracovní skupina ODPOVĚDNOST KŘESŤANŮ

za podpory České křesťanské akademie 16.-17. května v Olomouci.

I. Dialog v církvi

II. Být solí země a neztratit chuť

III. Umění přijmout a poskytnout zpětnou vazbu

IV. Čemu v církevní praxi nerozumím?

Společná diskuse.

V. Večeře Páně s následným agapé

VI. 200 let historie nového prostoru pro církev

VII. Církev a média

VIII. Církev a finance

Přednáší: Tomáš Petráček, František Mikloško, Vojtěch Kodet, Jiří Kašný, Petr Kolář, Jaroslav Kratka, Pavel Moravec, Tomáš Škrdlant, Terézia Rončáková, Štefan Hříb, Natálie a Jiří Kohlovi, Pavel Mikšů, Martin Šály. Pozváni také byli naši biskupové.

Informace: <http://kolokvium-olomouc.webnode>.

ZPRÁVY Z CHARITY

Filmový festival „Jeden svět“ otevřel i téma umírání a podpořil domácí hospicovou péči.

Mezinárodní festival dokumentárních filmů o lidských právech „Jeden svět“ se koná v Praze a v dalších českých městech už 16 let. Do Ústí n.Orl. přineslo pošesté tuto přehlídku občanské sdružení SPOUSTI. Výtěžek z akce je každoročně určen na charitativní účely: letos byla rovným dílem rozdělena částka 55.000 Kč Nadačním fondu Orlickoústecké nemocnice a Oblastní charitě Ústí nad Orlicí na službu domácí hospicové péče.

„Jeden svět“ přinesl i tentokrát do prostor Malé scény v Ústí n.O. řadu inspirativních filmů, besed a bohatý doprovodný program. Pětidenní přehlídku filmů zakončil dánský dokument „Poslední sny“. Režisér Estephan Wagner zde otevírá tabuizované téma smrti a zachycuje poslední dny života tří žen v dánském hospici. Tvůrce filmu dospívá k názoru, že jakkoliv je odchod našich blízkých složitý, je možné se na něj připravit díky empatické péči ošetřujícího personálu, psychologů či kněží.

Po projekci následovala **beseda** na téma „Kde, kdo a jak nás bude doprovázet na naší poslední cestě?“. Její účastníci, kteří mají praktické zkušenosti s hospicovou péčí - MUDr. Marie Blažková a MUDr. Jiří Košťál z hospice Chrudim, Bc. Jana Svojanovská, sociální pracovnice z Orlickoústecké nemocnice, Petra Kaplanová, vrchní sestra charitní domácí hospicové péče v Ústí nad Orlicí a Ing. Marie Malá, ředitelka Oblastní

KVĚTEN VE STREETU

úterky:

6.5. **Řekni to kresbou**

Vyjadřování slov pomocí obrázků.

13.5. **Šipky**

Menší klubový turnaj v šípkách.

20.5. **Jungle speed**

Stolní hra postřehu a rychlosti.

27.5. **Hry a hlavolamy**

K procvičení mozkových závitů.

Téma měsíce: BRIGÁDY

(blíží se prázdniny)

Otevírací doba:

po, út, čt: 13-19 hod.

st: individuální konzultace

pá: 14-18 hod.

Program je pro uživatele NZDM, pro děti a mládež ve věku 10–20 let z Letohradu a okolí.

Dotazy na: podstreichou@seznam.cz,

tel. 731 402 336, Taušlova 714, Letohrad.

charity, dospěli ke stejnému závěru jako režisér tohoto filmu: odejít ze života lze důstojně a smířlivě. „*Hospicovní pacienti se nemůžou uzdravit, ale můžou dobře umřít...*“ komentovala Petra Kaplanová zkušenost z domácí hospicové péče, která za rok 2012 v orlickoústeckém okrese doprovázela ke konci života 72 pacientů a v r. 2013 117 pacientů.

Účastníci besedy potvrdili, že zájem o **hospicovou péči** roste. Petra Kaplanová připomněla, jak funguje domácí hospicová péče – jak lze o tuto péči požádat praktického lékaře, důležitost spolupráce rodiny, prováděné výkony atd. Pozornost je věnována i pečující rodině, pro kterou je odchod blízkého člověka velkou zátěží, a Oblastní charita jí může nabídnout další své služby (pečovatelská, osobní asistence, půjčovna kompenzačních pomůcek) a nebo návštěvu psychologa, duchovního či sociálního pracovníka. V závěru vrchní sestra sdělila, že spolupráce s obvodními lékaři se stále zlepšuje, a dále poděkovala za spolupráci zástupcům Orlickoústecké nemocnice. Petr Kulhavý, ředitel Jednoho světa a moderátor, uzavřel besedu slovy: „*Mám pocit, že jste správní lidé na správných místech...*“ Filmový festival zaznamenává rostoucí zájem diváků i pozitivní ohlasy z řad učitelů – letos jej navštívilo cca 3.500 návštěvníků včetně školní mládeže.

Děkujeme organizátorům festivalu za to, že přinášejí do našeho regionu kvalitní programy a inspirativní témata. Děkujeme za podporu charitní domácí hospicové péče, na níž byla určena část výtěžku této akce ve výši 27.500 Kč. /M

ADOPCE NA DÁLKU 2014

V právě skončeném ročníku sbírky na Adopci na dálku se v kostelích v Letohradě, na Orlici, v Lukavici a díky anonymnímu dárci vybralo celkem 71.479 Kč. Děkujeme za podporu všem, kdo přispěli.

Tyto prostředky budou použity na další rok studia třinácti již „adoptovaných“ indických dětí, které letohradská farnost dlouhodobě podporuje, (65.000 Kč). Zbytek (6.479 Kč) posíláme na přidruženou charitativní akci „Podpora bydlení chudých rodin s dětmi“. Oba tyto projekty organizuje Diecézní katolická charita Hradec Králové v oblasti Belgaum, jedné z nejhudších částí Indie, a oba pomáhají těm nejslabším rodinám postavit se na vlastní nohy.

Martin Marcinčín,
koordinátor Adopce na dálku

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme všem, kteří přispěli k slavení Velikonoc. Děkujeme čtenářům Písma, zpěvákům, kostelníkům, Vám, kteří jste připravili jídlo a děvčatům, která obsluhovala při společné snídani. Těší nás, že přijelo i dost lidí zdaleka.

Děkujeme paní PhDr. Jiřině Šiklové za výbornou besedu o její knize „Vyhoštěná smrt“. Hojná účast lidí potvrdila, jak je důležité o umírání a smrti mluvit.

Už dávno neplatí, že duchovenstvo všemu rozumí. „Laici“ (církevní název *laik* je naprosto nepoužitelný, zavádějící a ponižující) často vědí a dokáží popsat určité věci lépe než příslušník kléru). Kniha J. Šiklové „Vyhoštěná smrt“ je toho dalším příkladem.

Děkujeme paní Janě Skalické, která se dlouhodobě věnovala dětem, které byly poprvé u Stolu Páně“. Děkujeme všem, kteří slavnosti v Lukavici a na Orlici připravili.

Děkujeme všem, kteří při velice chladném počasí obětavě uklízeli Kopeček před poutí.

Děkujeme paní Ivě Markové, muzikantům a všem, kteří pomáhali uspořádat Vzpomínkový koncert na počest letohradských obětí 20. století.

Děkujeme Mgr. Marku O. Váchovi Ph.D., za výbornou přednášku „Křesťan a ekologie“.

GALERIE ZÁMKU V RYCHNOVĚ N. KN. vystavuje: **Obrazy křížové cesty z orlického kostela**, 25.4. — 26.10.

Ztracené poklady Rychnovska (pravěky šperk, drobná plastika a umělecké řemeslo v regionálních nálezech) do 15. června. **Čeští krajináři v regionálních sbírkách** (obrazy zapůjčené z deseti kulturních institucí Královéhradeckého a Pardubického kraje a z Liberce). Vystaveno do 14. září

Fotografie objevů a práce čes. egyptologů. **Výstava k stoletému výročí 1. svět. války.**

Otevřeno denně mimo pondělí 9-13 a 14-17 h.

MEZINÁRODNÍ HUDEBNÍ FESTIVAL Letohrad 2014

Společnost F. V. Heka, Město Letohrad, Kulturní centrum Letohrad, Univerzita Hradec Králové ve spolupráci s Měststem Jablonné nad Orlicí, Obcí Horní Čermná, Obcí Dolní Dobrouč, Obcí Lukavice, Obcí Výprachtice, ŘK farností Letohrad, Farním sborem ČCE v Horní Čermné pod záštitou Mgr. Miluše Horské, místopředsedkyně Senátu Parlamentu ČR a Ing. Jany Pernicové, náměstkyně hejtmána Pardubického kraje za finanční pomoci Pardubického kraje a Nadace Život umělce

pořádá 7. – 15. června 2014 jubilejní 25. ročník festivalu

Sobota 7. června – Letohrad mimořádné **Kaskády výtvarného umění** k výročí festivalu

14 h. – Muzeum na Václavském náměstí
14.45 h. – Zámek
15.30 h. – zahradní domek v zámeč. parku
16.15 h. – Kaple u vodárny
17 h. – Kaple sv. Jana Nep. na Kopečku

Jednotlivé výstavy budou přístupné do 15.6.

Sobota 7. června – Letohrad, Václavské nám. v 19 h. příjezd kočáru s F. V. Hekem, předávání cen města, předání ceny Grand prix Romanu Janálovi, slavnostní program, vystoupení hostů.

Ve 20 h. **Zahajovací galakonzert** k 25. výročí MHF HRADIŠŤAN, uměl. ved. - Jiří Pavlica na celý program VSTUP ZDARMA – dárek k výročí festivalu, občerstvení zajištěno.

Neděle 8. června v 15 h. - kostel Jablonné n.O. **Populární varhanní skladby - Felician Rosca** (Rumunsko) Vstupné: 50/30 Kč.

Pondělí 9. června ve 20 h. - kostel Lukavice **Osobnost J. S. Bacha - Felician Rosca** (Rumunsko) Vstupné: 50/30 Kč.

Čtvrtek 12. června 2014 v 19 hod. - Letohrad – Orlice – kostel P. Marie

Varhanní bohoslužba - Christian-Markus Reiser (SRN) – varhany. Vstup zdarma.

Pátek 13. června 2014 v 18 hod. – kostel Výprachtice **Konzert k roku české hudby - Doležalovo kvarteto.** Vstupné: 60/40 Kč.

Pátek 13. června 2014 ve 20 hod. – kostel Dolní Dobrouč **Konzert k roku české hudby - Doležalovo kvarteto.** Vstupné: 60/40 Kč.

Pátek 13. června 2014 ve 22 hod. Letohrad – kostel sv. Václava **Nocturno se hrou světél - Johannes Skudlik – varhany** (SRN) Vstupné: 50/30 Kč.

Sobota 14. června 2014 ve 20 hod. - Evang. kostel Horní Čermná

Romantická hudba pro varhany - Volker Linz (SRN)

Vstupné: 50/30 Kč.

Neděle 15. června 2014 v 10.15 hod. - Letohrad - amfiteátr Tvrze Orlice

Slavnostní festivalová bohoslužba

Hudební doprovod - pěvecký sbor Famila Cantorum

Hlavní celebrant: Mons. Josef Kajnek, pomocný biskup královéhradecký
Vstup zdarma.

Neděle 15. června 2014 v 15 hod. - Letohrad – amfiteátr Tvrze Orlice

Závěrečný galakonzert Vivaldi – Čtvero ročních dob

Gabriela Demeterová – housle
Komorní orchestr - Collegium C&M
Vstup zdarma – dárek k výročí festivalu.
www.mhf.letohrad.cz

RADUJME SE

„Noví lidé v Ježíši Kristu, spoluzodpovědní za radost z života“,

bylo mottem italské Katolické akce, která pracovala ve svém 15. národním shromáždění.

Papež František řekl jejím členům: „Radost učedníků ze setkání se Vzkříšeným Kristem vyžaduje vnitřní přijetí.

Radost vás bude pudit k vycházení ke všem lidem a přednostně k těm, kteří se cítí vzdálení, k nejslabším a zapomenutým vrstvám společnosti. Jde o to otevřít brány a dovolit Ježíši, aby mohl vyjít ven. Častokrát uzavíráme Ježíše v našich farnostech spolu s námi. Nevycházíme ven a nedovolujeme vyjít ani Jemu! Otevřete brány, aby mohl vyjít alespoň On!

Nezastavujte se, jděte! Hlásejte Boží slova až do končin země, ve snaze nalézt člověka, ať už je kdekoli. Jít za ním tam, kde trpí, doufá, miluje a věří, kde jsou jeho nejhlubší tužby, nejpravdivější otázky a přání jeho srdce.

Prosme Pána za sebe navzájem, aby nám dal oči, které vidí za zdání; uši, které dokáží zachytit křik, šepot, ale také ticho; ruce, které umí podržet, obejmout a léčit.

A prosme především o velké a milosrdné srdce, které přeje dobro a spásu každému.

Vyznávat víru, žít víru s radostí – tomu se říká „vyzpívat víru“. A to neříkám já. To řekl před 1600 lety sv. Augustin.

Rozeznávejte své talenty i svá omezení, pak i v nejtemnějších dnech svého života zahlédnete znamení Boží přítomnosti.

Radujte se z toho, že vás Pán povolal, abyste byli spoluzodpovědní za poslání jeho církve. Radujme se, na této cestě nejsme sami“

3.5.2014

„NA BARVĚ NEZÁLEŽÍ, ALE NA TOM, JAKÉ MÁTE SRDCE A CO MÁTE V HLAVĚ....“

Těmito slovy své babičky se řídí Emílie Machálková, rozená Holomková, po celý život. Bydlí v Brně a vychovala spolu s manželem Janem pět dětí. Je nadána velmi pozitivním vztahem k životu, který překážky považuje za součást života. Ve své rodině je přirozenou autoritou, nechybí jí dar řeči, smysl pro humor i umění užívat si života a vytvářet kolem sebe pohodu. Pochází ze starého cikánského rodu Holomků, který se počátkem 19. století velmi dobře začlenil do života v českých zemích. Za 2. světové války byla však většina těchto původních českých Romů z rasových důvodů vyvražděna, a na jejich místo přišli Romové ze Slovenska (dnes tvoří Romové ze Slovenska 85 % populace, 10 % tvoří olašští Romové, zbylá procenta zastupují Romové čeští, moravští, maďarští a Sinti - němečtí). Paní Machálková je jedním z nich.

Elina, jak jí od malička říkají všichni okolo, se narodila v r. 1926 ve Svatobořicích do rodiny Romů usedlých už čtvrtou generaci na Moravském Slovácku. Její praděd, Tomáš Holomek, byl zakladatelem jednoho z největších cikánských táborů u nás a děd, Pavel Holomek, se jako první z místních Romů dokázal probojovat z romské osady až do vlastní obce Svatobořice, kde navazoval čilé kontakty s místními občany. Větší část rodiny Holomků žila v Kyjově a patřila k váženým rodinám, jak vzpomíná paní Machálková: *“V neděli po obědě chodil dědeček se starostou nebo farářem hrát karty do hospody. Byli to všechno chytrí, inteligentní, pořádní lidé, uměli se ustrojit a tak vychovávali i své děti. Maminčin bratr, strýc Tomáš, byl prvním československým Romem - právníkem, strýc Čeněk hrával fotbal a boxoval, chodili jsme do Sokola... byli jsme mezi kamarády oblíbení. Holomkovi patřili do vesnice, nepamatuju, že by na nás někdo někdy pokřikoval, že jsme Cikáni, což se nedá říct o Romech z tábora... Pamatuji, jak se strýc Tomáš zastal Cikánů z tábora, který se rozkládal mezi Kyjovem a Svatobořicemi. Bylo to na taneční zábavě, kdy jeden z místních chlapců, syn bohatého sedláka, zastavil hudbu a vykřikl ‚Cikáni ven!‘ U dveří totiž stáli dva hoši z tohoto tábora, ale byli slušně oblečení a nikoho neobtěžovali. Tomášovi bylo 20 let a právě složil úspěšně zkoušky na Karlovu Univerzitu. Skočil doprostřed sálu a chytl stárka pod krkem: ‚Opakuj to, ty selský strupe!‘ On na to, že to nemyslel na něj, ale na ty dva u dveří. Na to mu Tomáš řekl: ‚Říkal jsi Cikáni ven, a to jsem já i můj bratr... už nejsi můj přítel!‘“*

Rodiče

Elina vyrůstala s rodiči Rosínou a Antonínem a prarodiči Pavlem a Terezou Holomkovými v jejich domě. Měla staršího bratra Mirka a mladšího Stanislava: *„Dědeček mně vždycky říkal, že jsem jeho nejmilejší vnučka, choval mě a zpíval mi ..., babička s dědečkem krásně zpívali staré cikánské balady a slo-*

vácké lidové písničky,“ uvádí paní Machálková a pokračuje vzpomínkou na svého otce: *„Můj otec Antonín byl obecní dítě, napůl bílý. Narodil se u Veselí a svoji matku neznal. Prý to byla Cikánka a měla ho s ženatým mlynářem, tak se ho vzdala a ujala se ho pak jedna rodina. Rád jezdil na koňské trhy. Koně se mu moc líbili, pořád se kolem nich motal a pomáhal sedlákům. V Kyjově byl jednou koňský trh a tam se mu zalíbil kůň mého dědečka. Hladil ho, až k němu přišel dědeček a říkal mu: ‚Máš rád koně?‘ On odpověděl, že ano. Dědeček se ho zeptal, jestli by u něj nechtěl dělat pacholka? Toník souhlasil, a tak ho přivedl domů. Ještě mu říkal: ‚Doufám, že vidíš, že jsem Cikán,‘ a kluk mu odpověděl, že jeho maminka prý byla taky Cikánka.‘ Jenže babička ho nechtěla přijmout. Spal v maštali s koňmi. Stařeček si ho ale oblíbil a řekl, že ho bude adoptovat i přes odpor babičky. Tak se stalo, a dali mu jméno Holomek. To byl můj tatínek. Když bylo Rosině 21 a Toníkovi 18, zamilovali se do sebe, a to se stařence nelíbilo ... Dříve se domlouvaly sňatky dopředu. Člověk si nemohl vzít jen tak někoho ... Maminka měla 4 mladší bratry, strýcové byli krásní chlapi, ženy se za nimi otáčely ...“* Rodiče vedli své děti příkladně a velmi morálně. Babička měla až do své smrti vždy hlavní slovo v rodině: *„Co řekla, to platilo. Holomkovy měli lidi rádi, při žních chodili pomáhat sedlákům a babička řekla každému, co si myslela. Nás nabádala: ‚Děcka, když najdete venku na zemi korunu, nezvedejte ji, ať to zvednou jiné děti. Kdybyste to zvedli, řekli by lidi, že jste Cikáni a kradete.‘ Měli jsme hodně kamarádů.“*

Nesovice

V r. 1933, když bylo Elině 7 let, se rodina se třemi dětmi odstěhovala do Nesovic, a to je zachránilo před transportem do koncentračního tábora. V Nesovicích bydleli nejdříve v podnájmu u sedláků Vaňků, kteří sami měli sedm dětí. Paní Machálková komentuje nové bydliště: *„Vaňkovi byli černovlasí, hlavně pantáta, tak jsme mezi ně zapadli. Já byla věčně u nich - šlapala zelí, stloukala máslo, jezdila a ptal se, jestli jsem jejich vnučka, tak oni říkali, že ano. Pak jsme tam koupili domek. Tatínek dělal v Prostějově obchodního agenta, sjednával kšefty s látkami, takže znal mnoho lidí. Třeba selka potřebovala na věno pro dceru látky na cichy, tak tatínek jí to sehnal a dostal za to vykrmenou husu nebo vejce. Neměli jsme se špatně, tatínek se snažil ... Jednou, to už byla válka, nám vyprávěl, že nějaká selka potřebovala výbavu, tak on jí zavězl do Veselí látky, a pak šel zpátky na nádraží. A teď viděl, že u dveří gestapáci každému prohlížejí zavazadla. Říkal si, co bude dělat, a že domů už se asi nepodívá – měl totiž dva kufry, ve kterých byla zabijačka a vykrmená husa ... Tatínek byl bílej. Měl takovej dlouhý zimní kabát a zelený velurový klobouk. A tu ho něco napadlo: Narazil si ten klobouk do čela, přišel rázně k nim a zahajloval: ‚Heil Hitler!‘ Oni taky zasalutovali, na nic se ne-*

ptali a pustili ho ... Takhle jim proklouzl! Měl štěstí - kdyby byl černý, nepustili by ho ... Ve škole mě to bavilo, ačkoliv starší bratr Miroslav měl stále samé jedničky, a dávali mně ho za příklad, což se mi nelíbilo. Chodili jsme tam do školy, pan starosta byl úžasnej, jmenoval se Josef Kylián, a právě on nás zachránil od deportace do koncentráku ... V Nesovicích byla trojtřídká. Seděla tam řada holek a řada kluků. Rok jsme měli učitele Cejnka, a ten mě posadil potupně dozadu za kluky, protože jsem byla Cikánka. Bylo mi to divné, ale s děvčaty jsem se rychle skamarádila ... Pak přišel pan učitel Vincenc Vrána a ptal se mě, proč sedím za klukama, a posadil mě mezi děvčata. Na druhý den přišla selka do školy a: ‚Jakože jste posadil moji dceru vedle Cikánky?‘ On na to, ať si jde stěžovat panu řídícímu ... a pan řídící říkal, že to není jeho věc ... No ale my jsme se s touhle holčinou ze statku, jmenovala se Liduška, pak náramně skamarádily. Pan učitel Vrána byl úžasnej, měl mě rád a ještě mě upřednostňoval. Třeba kontroloval děti, jestli chodí čisté do školy, hlavně kluky - a mě dával za příklad i dětem bohatých sedláků, jak mají chodit čisté do školy.“

Válka

Radostné a spokojené dětství ukončil příchod války. Paní Machálková vzpomíná: *„To bylo hrozný ... Bráchu vyhodili ze školy, já jsem nesměla na gymn. Jako Cikánka jsem byla od 14 let totálně nasazená do fabriky Cutisin na umělá střeva ve Slavkově. Jezdila jsem každé ráno ve čtvrt na 5 vlakem, a když mě maminka ráno budila, vždycky plakala. V továrně byl dobrý kolektiv, navazovala jsem provázky na střeva a kolikrát jsem tam usnula ...“*

V protektorátu Čechy a Morava postupně vešla v platnost všechna „proticikánská“ opatření, jaká se už s předstihem realizovala v Říši. Říšský ministr vnitra a vůdce SS Heinrich Himmler vyhlásil 16.12. 1942 nařízení o koncentraci „cikánských míšenců, Cikánů-Romů a neněmeckých příslušníků cikánských skupin balkánského původu“ z celé

Říše, tedy včetně protektorátu. Ti měli být bez ohledu na stupeň svého míšení nuceně koncentrováni v osvětimském KT Auschwitz-Erlass. V březnu 1943 došlo i na rodinu Holomkovu z Kyjova a Svatobořic. Třiatřicet členů rodiny Holomkovy včetně dětí bylo deportováno. Nevrátil se nikdo ...

Paní Machálková dále uvádí: „*Bratranec jezdil do práce z Nesovic do Kyjova a jednoho dne se vrátil se zprávou, že ráno mají četníci z Kyjova odvést na gestapo celou rodinu z Kyjova a Svatobořic. Odjela jsem rychle za nimi a první jsem běžela ke strýci Štěpánovi, který měl šest dětí. Teta Cíli seděla v kuchyni na židli a měla úplně šedivé vlasy – zešedivěla během pár hodin. Vedle ní seděla její sestra Amálka, hladila ji a strašně plakala. Teta Cíli se hystericky smála ... zbláznila se ... Strýc byl už byl oblečen, vzal si na sebe nejlepší oblek, který měl, a loučil se se svými dětmi. Jednoho po druhém pohladil a políbil. Já jsem tam odsud vyběhla ... Myslela jsem, že zešlím ... Bylo to strašné ... Je to přes 70 let, ale vždycky se mi zastaví dech, když na to vzpomínám ... Letěla jsem na druhý konec Svatobořic k dědečkovi a babičce. Na dvoře byl Čeněk, a kamarádi fotbalisti a boxeři mu zpívali slovácké písničky a stařeček s nima ...*

Čeněk šel se svou ženou Milenou na nádraží na vlak a nesl v náručí svou tříletou dceru Růženku. Zatínal zuby, aby neplakal. Milena plakala. Výpravčí věděl, že odjíždějí na smrt, tak nechal lokálku stát asi 15 minut a díval se, jak se loučíme. Tenkrát naposledy Růženka viděla své rodiče, protože jsme si Růženku vzali k nám. Brzo ráno je odvezli přes sběrné tábory do Osvětimi a konec. Nikdo se nevrátil. Čeněk s Milenou měli 28 let, tetě Cíli bylo 33 let ... nedá se na to nikdy v životě zapomenout ... Když Růženka zjistila, že je u nás bez maminky, máte vidět, jak plakala, nechtěla jíst ani spát ... to bylo hrozný. Jen když přišel brácha Staňa, tak od něj trochu jedla. Dostala revmatickou horečku, pan doktor říkal, že by měla jít do nemocnice, ale nešlo to, museli jsme ji schovávat. Nakonec se z toho dostala, ale bolívaly ji dlouho nožky. Za rok už si na rodiče nevzpomněla. Největší selka z vesnice, Součková, jí posílala po služce každý den máslo, mlíčko, a z toho jsme se najedli všichni. Lidí na nás byli hodní ... Asi po měsíci přišla řada na nás. V pátek přišlo nařízení, že starosta nás musí přivést do určité hodiny na gestapo do Brna. Řekla jsem to v práci řediteli, on zastavil na dvě hodiny práci a všichni se se mnou loučili. Odešla jsem domů. Rozloučili jsme se se sousedy a prosili je, aby nám opatrovali barák. Doprovázela nás celá dědina.“

Holomkovi z Nesovic měli ohromné štěstí. Starosta obce, Josef Kilián, projevil velkou statečnost, když se za rodinu zaručil na gestapo, a vymohl si pro ně vyjmutí z transportních seznamů. Představitelé obcí tuto možnost pro své obyvatele – Romy – měli, ale v praxi ji nikdo nevyužil. Naopak odsun Romů byl pojmán jako způsob, jak se zbavit nepohodlných obyvatel. Případ nesovických Holomků a postoj starosty Kiliána byl naprosto ojedinělý.

Jejich záchraně velmi pomohl také český inspektor protektorátní kriminální policie, Klement Boda.

„*V pondělí jsme stáli před obecním úřadem. Byl tam pan starosta, měl úplně propadlý oči a říkal: ‚Holomková neplačte, nikam nejedete. Tři dny jsem se nechal vykopávat na gestapu ze dveří do dveří, ale svý občány na smrt nepošlu.‘ Maminka omdlela. Radostně jsme vyběhli ven. Bylo to úžasný. Tak se všichni divili, když jsem v pondělí zas přijela do práce. Dostali jsme průkazku s fotkou, a jako židé museli nosit žlutou hvězdu, my jsme museli nosit označení s písmenem Z (Zigeuner). Každý den ve vlaku chodila kontrola z gestapa. Já jsem se vždy hrozně bála a plakala, jak jsem viděla jejich klobouky, a vyprávěla jsem to svým kamarádkám. Eliška a Libuška mě od té doby vždycky držely za ruce, když šla ta policie, a tím mně velmi pomáhaly ... Řvali na mě: ‚Was Zigeuner... nach Auschwitz!‘ a já musela ukázat doklady a potvrzení, že jsem vyjmutá z transportu. Křičeli, že nepatřím mezi lidi, ale do posledního vagonu mezi dobytek. Někdy se stalo, že na mě řvali i Češi, jakto že nejsem v koncentráku, a co jezdím mezi lidima ... Ale chránili mě i kluci – kamarádi, kteří jezdili s námi do práce. Třeba Jarek, dvoumetrový kluk, učil se na bednáře, tak měl sílu. Když se mi tohle stalo, přišel k tomu člověku, chytl ho a zvedl do vzduchu: ‚Cos to řekl, ty hajzle jeden,‘ a jako že ho chce vyhodit z okna ... Přiběhla průvodčí a varovala ho, ať nedělá hlouposti ... už byl srpen 1944, takže já mám takový zážitky a měla jsem takový kamarády a takový dobrý lidi kolem sebe ...*

V srpnu 1944 – to mně už bylo 18 – jsem dostala nařízení z gestapa, ať se určitý den dostavím do Brna do nemocnice, kde budu sterilizována, aby se nerodilo více „méněcenné cikánské rasy“. Umíte si to představit, nemít děti? Já byla jak tělo bez duše ... V sobotu jsem jela do práce, v práci jsem plakala a uká-

zala jsem řediteli ten dopis z gestapa. On řekl: ‘Blázníš? Konec války se blíží, a ty se necháš miškovat? Jed’ domů, někde se schovej, já tě budu krýt.’ Teta Anči mě vzala do Olomouce ke své mamince a tam v pavlačovém domě jsem přebývala. Maminka tetu se mě ujala. Ve sklepě zatemnili zevnitř a tam mě dali do takový laťový klece. Nikdo nevěděl, že tam jsem. Byla jsem tam do Vánoc zavřená a byla to nejhorší doba v mém životě. Kdybych měla jed, tak se otrávím. Tma, ticho, smutno, nemohla jsem nic ... Teta jednou za týden přišla za mnou, utěšovala mě. Když začaly být chladné noci, brala mě na noc do postele a plakala se mnou. Zhubla jsem tam 12 kilo. Ale vydržela jsem to až do poloviny prosince“

Po válce

„*29.4. mě vzbudila služka od Součků, která nosila Růžence jídlo - co prý spím, že už jsou tady Rusové, všichni je vítají. Tak jsme je šly s děvčaty vítat ... přišel ke mně takovej jeden a sebral mi z krku řetízku, který mi koupil tatínek k biřmování ... A jednou mě dva hnali přes vesnici ... zachránil mě až jejich důstojník, který na ně zařval, a mě odvedl domů tatínkovi.*

V únoru 1946 se nám narodila dcera. S Janem jsme se znali od malička. Museli jsme se brát, tatínek proto se mnou nemluvil. Na manžela vzal jeho tatínek řemen. Za pár dní přišel Jan a řekl mi, ať se nebojím, že půjdem do pohraničí, že už všechno zařídil a našel si tam i práci lakýrníka. Odjeli jsme tedy do Jeseníku. Naši nevěděli, kde jsme. Po čase jsem to mamince napsala, a nakonec nás vzali na milost a přijeli oba za námi.

Máme tři dcery, všechny jsou učitelky, a syna, ale vychovali jsme pět dětí, ještě vnučku, kterou tady dcera nechala, když emigrovala ... Syn také emigroval do Austrálie, myslela jsem, že mi to srdce utrhne ...

Starší bratr Mirek má 4 tituly a přednášel na architektuře češtinu, mladší bratr Stanislav

si udělal hotelovou školu v Mariánských lázních a oženil se do Německa.

Za čas jsme se přestěhovali zpátky do Ne-sovic, kde manžel zdědil dům. A jezdili jsme oba do Brna do práce. A hned mě tam stáhli a hrála jsem divadlo. “

I když už se pani Macháková těžko pohybuje, stále - už patnáct let – jezdí po školách s projektem „Živá paměť“ a vypráví dětem o svém životě. Její povídání vyslechlo na 13.000 žáků. „Dostala jsem za to diplom a státní vyznamenání, byla jsem pozvaná do parlamentu. Setkala jsem se tam taky s panem Schwarzenbergem. A on vyprávěl: ‚Konečně po dlouhé době poroby jsme měli v r. 1918 svůj stát a úžasného prezidenta Masaryka. A naši spoluobčané byli i Cikáni, kteří měli hodně dětí. Byli chudobní, neměli práci ... Co se stalo takovému statkáři, který měl hodně slepic, když mu tři ukradli? On to nepoznal a děti se najedly!‘ S panem knížetem je legrace. Ptal se taky, proč se říká Romové, a já na to, že to znamená cikánsky Cikán ...

Jinak jsem pracovala 39 let v Masně. Jednou jsem četla inzerát, že budou brát i nevyučené. Tak jsem se přihlásila a šla jsem na konkurz. Seděli tam ředitel, mzdová účetní a nějaká komunistka. Řekli, že mě přijmou na 3 měsíce na zkoušku ... a ta komunistka mi povídá takovým pisklavým hlasem: ‚A umíte počítat?‘ a já na to: ‚Kdybych neuměla počítat, tak se snad nebudu hlásit ... Anebo vám vadí moje černé ruce?‘ Ředitel se na ni obořil: ‚O tom se snad, soudružko, nebudeme bavit! Pani Machákovou jsme přijali a hotovo ...‘ Pak ke mně přišla ta mzdová účetní, chytila mě kolem ramen a řekla: ‚Nic si z toho nedělejte, ona je blbá ...‘ a já na to, že z řeči blbých lidí si nic nedělám ...

Zaučovala jsem se v prodejně na náměstí, a každé pondělí skoro rok jezdila do školy,

abych si doplnila vzdělání. Dotáhla jsem to až na vedoucí, dali mně prodejnu, kde jsem měla svého bourače. Kšefty mi dobře šly, protože bych v životě nikoho neošidila, a lidi to ocenili. Manžel ještě když přišel z práce, šel mi pomoci třeba loupat salámy ... Byl tam firmol, pořád jsem měla co dělat. A taky moje celoživotní láska byl zpěv a divadlo, tak jsem se nenudila.

Jednou v obchodě slyšela kolegyně z rádia, jak tam zpívám cikánskou píseň, kterou pan Höger překládá, a říká: ‚Ženská, co děláte v masně, když máte tak krásný hlas ...‘ Zpívala jsem od dětství, kdy mě dědeček naučil starou cikánskou baladu se slovy: ‚Moje drobné děti veliký hlad mají, takový hlad, že sedí u potoka a písek jedí...‘ Dlouho jsem zpívala s BROLNem. Jednou nás pozvali do Itálie. Jenže mě nepustili, protože dcera emigrovala, a všichni z orchestru řekli, že beze mě nepojedou, tak jsme nejeli.

Mám radost z vnoučat a pravnoučat, všichni se dobře učí ... A všechny za mnou chodí. Když mají nějaký starost, tak přijdou za mnou. To je důležitý ... mít za kým jít ...

Víte, a tak já si často vzpomenu na svoji babičku Terezu, která - ačkoliv nevzdělaná - moudře vychovávala svá vnoučata. Ani nevíte, kolik příkladu jsem si od ní a od dědečka vzala k srdci. Říkávala nám: ‚Buďte hodní, slušní, každého dospělého pozdravte, nebudte hubatí. Když něco provedou druhé děti, tak se řekne, že jenom zakoply, ale když to uděláte vy, řeknou, že jste upadly, protože jste Cikáni. K tomu nikdy nenechte dojít, netrapte se proto. Pán Bůh všechno vidí a každého spravedlivě odmění. Nic si z toho nedělejte, že jste Cikáni, na barvě nezáleží, ale na tom, jaké máte srdce a co máte v hlavě. Buďte pyšní na to, že jste Holomkovi a povznete se nad všechna příkoří ...‘“ /M

MŮŽEME OVLIVNIT PUBERTU SVÝCH DĚTÍ?

Puberta. Slovo, jež mnoha rodičům nahání strach. Je synonymem ztráty vzájemného porozumění a rodinné pohody Jak se k synovi nebo dceři v pubertě vlastně chovat? Dají se udržet jejich pubertální projevy v mezích přijatelných pro obě strany?

Nástup puberty je individuální, obvykle přichází mezi 11. a 13. rokem. Její průběh souvisí s povahou dítěte, s pohlavím, pořadím mezi sourozenci... Signály problémů, které mohou v pubertě nastat, jsou ale patrné už předtím - že dospívání nebude jednoduché, vidíme většinou dříve, než reálně začne.

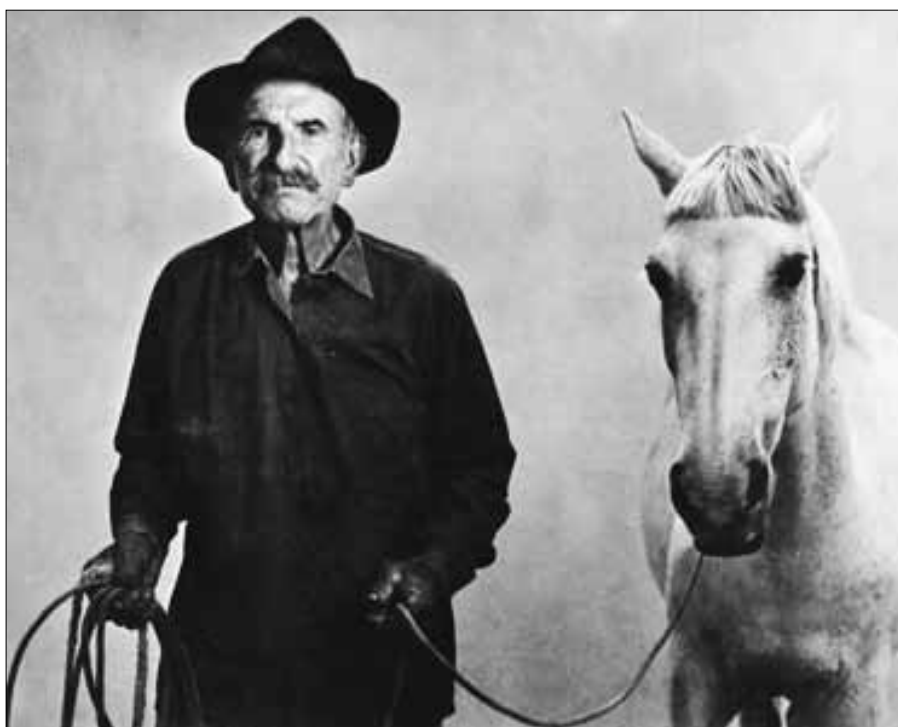
Je velmi důležité, jak rodiče s dětmi komunikují a jak jim nastavují pravidla. Když není otevřená komunikace a nastavené jasné hranice v ranějších fázích dětství, těžko se to podaří v tomto zátěžovém období. Zdrojem potíží může být přílišná volnost a benevolence, stejně jako hranice vymezené natolik úzce, že se dítě nemá možnost projevit, takřkajíc se v péči rodičů nemůže nadechnout. Jak je nastavit přiměřeně? Výchova je z tohoto pohledu hledáním zlaté střední cesty. Ovlivňuje ji z velké části také temperament a osobnostní rysy dítěte. Potíže mohou nastat například v situaci, kdy jsou děti povahově výrazně jiné než rodiče. Ale i tehdy, jsou-li jim velmi podobné - rodiče se pak někdy snaží bojovat proti těm vlastnostem dítěte, které vnímají sami u sebe negativně.

Co se to s ním děje?

V některých situacích se dítě může začít chovat jinak než dřív. Zatímco v minulosti bylo sdílné, otevřené, veselé, společenské, mělo hodně kamarádů, v pubertě se začne uzavírat do sebe. Nebo naopak nemělo mnoho kontaktů s vrstevníky - a teď s nimi chce trávit veškerý čas.

Donedávna se dítě cítilo být přirozenou součástí rodiny, s příchodem puberty postupně hledá vlastní individualitu, svébytnost, vymezuje se vůči rodině a rodičům. Vyvíjí se jeho myšlení, představitost, pracovní návyky. Vybírá si činnosti, na které se chce více zaměřovat a k radám rodičů se začíná stavět kriticky. K výrazným změnám dochází v emoční oblasti a v oblasti sociálních vztahů. Velmi důležitou roli zaujímají vrstevníci. V tomto věku jsou kromě neformálních kamarádkých kontaktů důležité společné strukturované aktivity jako organizovaný sport a koníčky. Může se stát, že potomek kvůli kontaktům s kamarády začne úplně odmítat trávit čas s rodiči. Pak je na místě domluvit se na pravidlech.

U chlapců se v rámci hormonálních změn, jež provázají pubertu, objevuje dominující, sebeprosazující chování. Kluci si zkoušejí mužské chování, ne každému se ale daří najít jeho adekvátní míru. Někdy to trochu přeženou, příliš se snaží o dominanci, takže se projeví jako agresivní. Projevy „mužnosti“ a dominance jsou u dospívajících chlapců důležité, potřebují si vyzkoušet, jak jim mužská role sedí, jak na jejich chování reaguje okolí.

Určitou míru nastupující mužnosti by měli rodiče přijmout, což ovšem neznamená nechat si například od dospívajícího syna vulgárně nadávat.

Všichni můžou, jen já ne!

Navenek dospívající často působí okázale sebevědomě, uvnitř jsou ale nejistí. Hledají se, často vlastně nevědí, jak se chovat. Znájí očekávání rodičů a rodinné normy. Přitom hodně záleží na tom, co se v dané rodině považuje za běžné a přiměřené – někde je normální, že se doma křičí, v jiné rodině si něco takového vůbec nedovedou představit. Další normy nastavuje škola - učitelé jsou také důležitými vzory, i když si to dospívající mnohdy nechtějí přiznat. A pak jsou tu samozřejmě vrstevníci. U dospívajících se často dostávají do rozporu normy a hodnoty rodiny a vrstevníků a to může být zdrojem problémů v chování. Dítě se chová tak, jak očekávají kamarádi, ale doma naráží, tam mu takové chování neprochází.

Rodičům bývá zdůrazňováno, že kromě přiměřeně nastavených hranic je klíčová důslednost. Jenže puberťáci dovedou na rodiče velmi účinně přitlačit. Například řeknou, že spolužáci něco můžou, třeba být neomezeně dlouho na počítači, přespávat u kamarádů, jít na diskotéku, vrátit se pozdě domů. Často to není pravda, ale rodič se tím ocitá v těžké situaci. Vypadá to pak, že chce dítě ve srovnání s jeho kamarády nepřiměřeně omezovat. Přestože rodič má záměr být důsledný, nakonec udělá ústupek a původní pravidla pak v praxi nefungují. Pubertální děti také dovedou velice dobře chytit za slovo, slovíčkaří a snaží se z toho, co rodič řekl, získat pro sebe nějaké výhody.

Na ten tvůj tenis kašlu

Často se stává, že se děti v pubertě věnují aktivitám, které se rodičům nezamlouvají. Jednodušší „pořízení“ může být s těmi, které mají od mladšího věku vlastní zájmy a aktivity, které je opravdu baví a v pubertě v nich pokračují. Hledat vůbec nějakého koníčka až třeba ve 12 letech se už nemusí podařit. Jindy dospívající s původními zálibami přestanou, protože rebelují proti dospělým. Chtějí sami rozhodnout o tom, co budou dělat. Často jde jen o princip – protože aktivitu nabízí rodič, pubertální dítě ji odmítne. Kdyby totéž nabídl vrstevník nebo si ji našlo samo, zajímala by ho. Nemůže ovšem přijmout něco, co přichází od rodičů.

V těchto chvílích je důležité najít prostor a čas o tom spolu mluvit. Výhodou je, pokud jsou základy ke komunikaci mezi dospívajícím a rodiči položeny dříve. Když se rodič začne v pubertě „chytat za hlavu“, že s ním

dítě nemluví, je často už pozdě. Je vývojově přirozené, že dospívající potomek už o sdílení s rodiči tolik nestojí. Pokud je ale zvyklý, že si společně občas sednou a povídají si nebo se baví například cestou v autě, pak také snáze přijme, že se tvoří dohoda, vyjednává kompromis. Pokud komunikace s dítětem nebyla v mladším věku otevřená, dospívající to často v pubertě vnímá tak, že rodiče na něj najednou příliš tlačí, a už jejich snahu o dohodu nepřijímá.

Nezbývá než hledat drobné, přirozené okamžiky – při cestě do školy, během dne, kdy se rodič s dítětem potká i na pár minut. Každá chvíle je dobrá.

Jak přežít pubertu svých dětí?

Když už se puberta synů a dcer naplno „rozjela“, může být přínosné vzpomenout si na svoje vlastní dospívání, uvědomit si, že jsme jim sami také prošli. Je dobré nebýt na pubertu svých dětí sám, mluvit s partnerem, s přáteli, s učitelem. Když rodič mluví o pubertě svých dětí s lidmi podobného věku, často zjistí, jak je téma živé. Není prakticky nikdo, kdo by ji v roli rodiče zvládal docela bez zádrhelů. A možnost podpory a sdílení problémů rodičovské psychice pomáhá.

Osvědčuje se mít s dítětem společné aktivity. Stačí třeba jenom to, že rodič a dítě jedou společně ráno do školy a do práce, matka s dcerou jdou nakupovat oblečení. Není třeba být celé dny spolu, ale z drobných střípků se může složit fungující komunikace.

Rodič by měl nechat dítěti prostor, ale vymezit mu ho. Často se například stává, že synové a dcery přicházejí s žádostí, že chtějí někam jet s kamarády. Pokud dospívající navrhnou přijatelný čas návratu, měl by ho rodič přijmout, pokud ne, vyjednávat. Dospívající tak má pocit, že spolurozhoduje. Je to jiné, než když rodiče příchod nařídí. Puberťáci nesnášejí pocit, že jim autorita radí, diktuje, něco vnucuje, a snaží se z toho uniknout.

Je třeba mít k dospívajícímu dítěti respekt, i když to není vždycky snadné. Dobrá zpráva je, že puberta jednou skončí. Na to můžeme myslet v těžkých chvílích.

Anna Štindlová, *Psychologie dnes* 3/2014

DOBRÁK OD KOSTI

Byla ráda, když se k ní Václav nastěhoval. Neměl přece, chudák, kde bydlet. Chápe, že nepřispívá na domácnost, když nemá práci. Ochotně ho podporovala v jeho hledání a samozřejmě mu k tomu půjčila auto. Sama jezdila do práce autobusem.

Když auto potřebovala, přítel jí obratem vysvětlil, že on přece musí být neustále mobilní, jinak si práci nenajde. Jarmila to pochopila, vzala tašky a vyrazila k autobusové zastávce...

Přestože se obětuje pro druhé, je jim neustále k dispozici, ve vteřině odsune vlastní plány i potřeby a je okamžitě ochotný pomoci, nebývá označen „dobrák od kosti“ jednoznačně lichotivě. Na takového člověka se hodí i další lidové rčení: „nechal by na sobě dříví štípat“. Bývají to lidé, kteří se snaží ostatním nabídnout to, co by sami rádi získávali. Není to téměř nikdy na vědomé úrovni, vnímají to jako svou životní filozofii, jako samozřejmost. A takovému typu osobnosti trvá obvykle dlouho, než si uvědomí, že by měl ve svém životě něco změnit a naučit se vymezovat si vůči druhým vlastní hranice.

Nemohu ho opustit...

Když 54letá Jarmila odvoděla, našla si po nějaké době přítele, který se velmi rychle nastěhoval do jejího rodinného domu. Nepracoval, ale práci si sháněl – k tomu potřeboval její auto – dala mu je k dispozici, sama jezdila do práce autobusem. Bylo samozřejmostí, že nepřispíval na domácnost ani na údržbu domu. Snažila se mu ve všem pomáhat, podporovala jeho děti. Brala to tak, že v partnerství jde o vzájemnou pomoc a dlouho si neuvědomovala, že reciprocita chází. Partnerovy požadavky se stupňovaly, ona vše plnila. Nakonec byl zcela utlumen i jejich sexuální život – s ohledem na partnerův „stres“... Po půldruhém roce společného života Jarmila potkala dávného přítele z mládí, zamilovala se, ale měla pocit, že nemá právo opustit partnera, který by neměl kde bydlet a k němuž cítila za tu dobu zodpovědnost. Dlouho jsme spolu v rámci psychoterapie probíraly, kde to vše vzniklo, kde jsou její hranice, proč je tak zodpovědná vůči druhým a nechce si přiznat právo na svůj vlastní život.

Dobrák od kosti myslí víc na druhé než na sebe – ale jen zdánlivě. Svě zisky, satisfakční body sbírá tím, že je druhým užitečný, prospěšný, vždy k dispozici. Až po čase si uvědomí, že je využíván. Přesto nemůže žít s pocitem, že by někoho zklamal, protože ve svých představách je druhým akceptován a přijíman jen díky své otevřenosti být neustále nápomocen. Odmítnutí někoho, kdo na něm parazituje, vytváří těžké, neřešitelné dilema.

Prízeň je třeba koupit

Velmi často jsou základy takového „dobráctví“ položeny již v dětství. Jestliže jsme ne-doceňováni, přehlíženi rodiči, v rámci sourozenecké konstelace hrajeme poslední housle,

naučíme se velké „příčinnosti“ v tom, jak zájem druhých získat. K tomu patří ochota udělat cokoliv, jen aby si nás někdo všiml. Máme pocit, že lásku si musíme koupit. Z takového člověka se stává ten, kdo je na přijetí závislý a udělá cokoliv, aby je získal. Vytváří si vlastně jakousi iluzi o lásce, aniž si to uvědomuje. Tak se nejčastěji rodí ti, kteří by se „roztrhli“ kvůli pochvale a zájmu.

Obětavost bez hranic využívá i širší sociální zájem dítěte – nejvíce školní kolektiv, ale i děti ze sousedství atd. Čím nižší je sociometrická pozice dítěte tím více se snaží kupovat si zájem a možnost začlenit se mezi druhé. Neboli téměř vždy za tím stojí nedostatek sebevědomí, vědomí podmínečnosti zájmu těch druhých. Je to byznys s city v rámci snahy o začlenění se mezi ostatní.

Nemusi to být ale jediná příčina. Ten, kdo se narodil do rodiny, kde rozdávání se druhým je samozřejmostí, tyto vzorce automaticky přebírá.

Dobrák vržený do „zlého“ světa

29letá Šárka se narodila jako prostřední ze tří dětí do rodiny, v níž otec byl venkovský učitel, matka se starala o domácnost. Bylo to laskavé prostředí, kde bylo samozřejmostí, že jsou tu všichni pro ty druhé. Pro Šárku to bylo rodinné poselství, které aplikovala dál.

Na střední škole však byla šikanována, začala mít tendence k sebepoškození a skončila na lůžkovém psychiatrickém zařízení. Nerozuměla okolnímu nelítostnému světu, který se tolik lišil od všeobjímajícího modelu jejich rodiny. Dnes je psychosomatickou pacientkou, protože se nenačila překročit hranice toho, v čem vyrůstala. Vztahy na pracovišti jsou úplně jiné, než by si přála, nechává se plně zneužívat. Ačkoliv pracuje na vysokoškolské pozici, křičí se i před recepcí ve firmě, pokud, ji kritizuje. Chce být pro všechny tou nejlepší, tím je zranitelná vůči jakékoliv kritice, kterou si ve své mysli nezaslouží. Uvědomuje si, že je někde chyba, ale neumí to změnit, rodinné principy jsou v ní příliš zakořeněny.

Šikana a zneužívání v jakémkoliv prostředí, to jsou problémy, s nimiž se dobráci od kosti mnohdy potýkají. Ten, kdo se bezhraničně rozdává, může těžko získat to, po čem touží.

Vzniká z toho začarovaný kruh nedorozumění a frustrací.

Naivní a nepoučitelní

Ačkoliv je takový člověk přesvědčen o poptivosti ve svém životě, obtížně hledá vlastní sebeúctu a identitu. Umění bránit se a vymezovat si hranice jsou dovednosti až na posledním místě. Spíš je to stálý boj mezi vlastním, ne úplně identifikovatelným JÁ a reakcemi okolního světa. Ačkoliv je tento typ osobnosti konfrontován s problémy, je nepoučitelný a velmi často své chyby v životním scénáři opakuje znovu a znovu. Jestliže se takový člověk neumí bránit a vymezit se vůči druhým, začne po určité době brát svět jako nespravedlivý. Nasnadě pak bývá otázka po smyslu života.

Chronicky nepoučitelný dobrák od kosti je kapitola sama o sobě. Tiše si žije ve svém vysněném světě dobra, ničemu nevzdoruje a má pocit, že je to jeho úděl. K psychologovi se dostane spíš náhodou, v souvislosti s problémy, které na to navazují. Ať již se jedná o partnerství, vztahy na pracovišti, nebo vztahy v rámci širší rodiny.

Pomůže velký třesk

Pro dobráka od kosti je nejdůležitější, aby si uvědomil, že neúspěchy v životě mohou mít svou příčinu. Že každá dobrota musí mít své hranice a že když nemohu okamžitě každému pomoci, neznamená to selhání. Tohle poznání je výzvou k tomu, abychom zkvalitnili svůj život, poznali své silné stránky, mohli si vážít sebe sama a díky vlastní sebeúctě si vydobyli respekt druhých.

Ruka natažená pro druhé musí být interaktivní proces s recipitou od druhých. Ne každý si to ale uvědomuje. Leckdy na to přijde až tehdy, kdy je sám v nouzi a zjistí, že všichni, kterým pomáhal jsou pryč a je v tom sám. Často projikujeme sebe sama do druhých, očekáváme, že budeme dostávat to, co jsme „odevzdali“, a konfrontace s realitou je leckdy traumatizující. Očekávaná vděčnost se totiž

nedostává...

Mnohému dobrákovi od kosti pomůže prožit opravdový třesk mezi očekáváním a realitou. Až tehdy se vážněji zamyslí sám nad sebou a zbilancuje – něco jako „má dáti, dal“. Uvě-

domit si, že příliš dáváme, a nic nedostáváme nebo dostáváme rozhodně méně, než si zasloužíme, je první krok k zásadnější změně.

V rámci psychotherapeutického procesu je nejdůležitější hledání zdrojů vlastní sebevědomí – někdy to bývá klopotný a dlouhý proces. Téměř každý dobrák od kosti dobře ví, v čem jsou jeho nedostatky, ale málokdy dokáže hned spontánně nalézt své přednosti, svou jedinečnost v pozitivním slova smyslu. Pak pracujeme s vnitřním dialogem jeho dvou JÁ, pozitivním a negativním, je to krásná a objevná věc. Největším pozitivem je, když se z dobráka od kosti nakonec stává vyrovnaný člověk, který zná svou cenu a umí se vymezit.

Jitka Doučková, *Psychologie dnes* 3/2014

„To je spor v jakési vzdálené zemi mezi lidmi, o nichž nic nevíme...“

řekl o Československu v září 1938, před odletem do Mnichova, britský ministerský předseda Neville Chamberlain.

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

neděle 11.5.	4. velikonoční sbírka na bohoslovce
7.15 h. Letohrad	Sk 2,14a.36-41 Ž 23
8.45 h. Mistrovice	1 P 2,20b-25
10.15 h. Orlice	J 10,1-10
čtvrtek 15.5.	18 h. Kopeček
sobota 17.5.	19 h. Mistrovice
neděle 18.5.	5. velikonoční poutní slavnost na Kopečku
7.15 h. Letohrad	Sk 6,1-7 Ž 33
8.45 h. Kopeček	1 P 2,4-9
10.15 h. Kopeček	J 14,1-12
sobota 24.5.	19 h. Lukavice
neděle 25.5.	6. velikonoční
7.15 h. Letohrad	Sk 8,5-8.14-17 Ž 66
8.45 h. Mistrovice	1 P 3,15-18
10.15 h. Orlice	J 14,15-21
sobota 31.5.	19 h. Mistrovice
neděle 1.6.	Nanebevstoupení Páně
7.15 h. Letohrad	Sk 1,1-11 Ž 47
8.45 h. Lukavice	Ef 1,17-23
10.15 h. Orlice	Mt 28,16-20
sobota 7.6.	19 h. Lukavice
	vigilie svatodušní 22 h. Letohrad
neděle 8.6.	SESLÁNÍ DUCHA SV.
	<i>sbírka na potřeby diecéze</i>
7.15 h. Letohrad	Sk 2,1-11 Ž 104
8.45 h. Mistrovice	1 Kor 12.3b-7.12-13
10.15 h. Orlice	J 20,19-23

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, Miloslava Šejvlová, jazyková úprava Jana Kalousková, e-mail: ivamarkova@tiscali.cz • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741